Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto 15.10.2018

LAUSUNTO

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Ihmisoikeusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Pyydämme, että eduskunta huomioi Ihmisoikeusliiton menestyksellisen ja pitkäjänteisen työn turvaamisen. Ihmisoikeusliitto on kotimainen ihmisoikeusjärjestö, joka seuraa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta. Ihmisoikeusliitto on Suomesta ainoa jäsen kansainvälisessä paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen kattojärjestössä FIDH:ssa (International Federation for Human Rights).

Rooliimme kuuluu viranomaisten kritisointi, mutta tuemme myös viranomaisia toiminnan kehittämisessä ihmisoikeudet paremmin huomioivaksi. Olemme v. 2018 kouluttaneet ihmisoikeuksista mm. opettajia, kuntien nuorisotyöntekijöitä, poliiseja sekä seurakuntien työntekijöitä. Useat viranomaistahot kuten tulli ovat pyytäneet meiltä tukea koulutuksensa kehittämiseen. Yleisavustuksen epävarmuuden takia meillä on jatkuva henkilöresurssivaje, minkä vuoksi emme pysty vastaamaan moniin lausunto-, neuvonta- ja koulutuspyyntöihin.

Ihmisoikeusliiton työ on ammattimaista, tavoitteellista ja tehokasta. Työntekijöitä on nyt 11, joista kuitenkin monet määräaikaisen hankerahoituksen varassa. **Vuonna 2018 OKM:n yleisavustus Ihmisoikeusliitolle oli 230 000 euroa. Valtion budjetissa vuodelle 2019 esitetään Ihmisoikeusliitolle vain 175 000 euron yleisavustusta.** Suunnitellun toiminnan toteutuminen edellyttää sitä, että Ihmisoikeusliitto huomioidaan eduskunnan lisätalousarviossa.

Ihmisoikeusliitto sai vuodelle 2018 ensimmäistä kertaa STEA:lta ja UM:lta yleisavustusta yhteensä 159 000 euroa. Tämä on helpottanut tilannetta, mutta taso on vieläkin matala ja avustus vuosittain epävarma. Yleisavustuksen jakautuminen usealle taholle on lisäksi taloushallinnon näkökulmasta haastavaa. Toivomme, että viranomaiset ratkaisisivat vihdoin, mistä Ihmisoikeusliiton yleisavustus jatkossa tulee ja turvaisivat riittävän tason ja kestävyyden.

Esimerkkejä 2018 onnistumisista ja 2019 suunnitelmista (yleisavustuksen salliessa):

1) Jäsenmäärämme on kasvanut selvästi. Jäseniä on tällä hetkellä noin 1000.

2) Kiitetty julkisen liikenteen **'STOP! Päätepysäkki syrjinnälle' kampanjamme laajeni 2018 Turkuun**. Kuten aiemmin pääkaupunkiseudulla ja Tampereella, myös Turussa kampanja toteutettiin yhteistyössä joukkoliikenteen Fölin ja kaupungin kanssa. Fokuksessa on kaikki syrjintä, oli syynä sitten vammaisuus, sukupuoli tai ihonväri, sekä moniperustainen syrjintä. Kanssamatkustajia pyydetään tukemaan syrjinnän ja häirinnän uhreja ja raportoimaan tilanteista. Kampanja näyttää vaikuttaneen jo nyt ihmis-

ten käytökseen, mutta toistoa tarvitaan kestävän muutoksen aikaansaamiseksi. **Kampanja uusitaankin pääkaupunkiseudulla 2019,** yhdessä HSL:n ja HKL:n sekä mm. Romaninuorten neuvoston ja Aseman Lapset ry:n kanssa**.** www.päätepysäkki.fi

3) Jatkoimme 2018 **kuntien nuorisotyöntekijöille ihmisoikeuskoulutuksia ympäri Suomea, nuorisotoimen omien tarpeiden pohjalta.** Yli 1300 työntekijää on saanut koulutusta. Ulkopuolisen evaluaation mukaan hanke on vastannut hyvin nuorisotoimen tarpeisiin. Vuonna 2019 koulutamme OKM:n hankerahoituksella nuorisotyöntekijöitä mm. pienemmissä kunnissa. Hanketoteutus edellyttää riittävää yleisavustusta.

4) Olemme ylläpitäneet yli 15 vuotta **ihmisoikeudet.net-portaalia, joka palvelee erityisesti opettajien tarpeita. Sivusto palkittiin oikeusministeriön demokratiapalkinnolla** 9.10.2018, perusteina mm. kohderyhmän osallistuminen sivuston kehittämiseen. Sivuston materiaalit vastaavat suoraan peruskoulujen opetussuunnitelman toteuttamiseen. Opettajat tarvitsevat tukea ihmisoikeussisältöjen opetukseen. Sivustoon liittynyt hankerahoitus on päättynyt, ja sivuston ylläpito myös jatkossa edellyttää nykyistä suurempaa yleisavustusta. Käytännössä ylläpitoa ei tällä hetkellä pystytä tekemään.

5) Pitkä työmme **tyttöjen sukuelinten silpomista vastaan sekä nk. kunniaan liittyvää väkivaltaa vastaan Suomessa** jatkuu aktiivisena. Vuoden 2018 aikana **olemme mm. pitäneet ryhmäkeskusteluja yli 400 somalin- ja amharankieliselle henkilölle, joista kolmannes miehiä.** Olemme myös kouluttaneet n. 500 sosiaali- ja terveysalan sekä opetusalan ammattilaista ja opiskelijaa yhdeksällä paikkakunnalla sekä luovuttaneet vetoomuksen pakkoavioliittojen kriminalisoimiseksi oikeusministerille. Perustamissamme verkostoissa ovat mukana mm. STM, OM, THL, poliisi ja muut järjestöt.

6) **Raportoimme systemaattisesti kansainvälisille ihmisoikeuselimille**. Tapasimme 2018 mm. Euroopan Neuvoston rasismin vastaista sopimusta valvovaa komiteaa ja nk. Istanbulin sopimusta valvovaa komiteaa. Tällaista pitkäaikaiseen seurantaan perustuvaa ihmisoikeuksien ydintyötä ei voi toteuttaa katkonaisella hankerahoituksella.

7) Olemme onnistuneet vahvistamaan säätiörahoitusta ja **yksityistä varainhankintaa**.

8) Yleisavustuksen salliessa, **käynnistämme 2019 Kehitysvammaliiton kanssa kampanjan kehitysvammaisten ihmisten työoikeuksien puolesta**.

Kunnioittavasti,

Kaari Mattila
Pääsihteeri